

hallgat el Isten és a testvér előtt. Végül a szerzetes élete a liturgia — első-sorban a szentmiseáldozat — és az Oltáriszentség köré összpontosul. Amikor a világ szükségeit és bajait a köztünk jelenlevő Krisztus elé viszi, a leg-hathatósabb hozzájárulást adja a problémák megoldásához. Ezen túlmenően is vegyen részt az Egyháznak az emberiség javát szolgáló küldetésében, mindig intézménye természetének megfelelően, és — amennyiben a lelki-pasztorkodás van érintve — püspökének irányítása alatt.

A befejezésben a pápa ismételten sürgeti a szerzetek megújulását, a másodlagos formák korszerű adaptációját a lényeg megőrzése mellett. Ez a hiteles megújulás döntő fontosságú magának az Egyháznak és a világnak megújulása szempontjából is. Legyen nyitott szemük a mai ember szükségleteire, hogy el tudják juttatni az evangélium üzenetét a tömegekhez. Mindenekfölött legyenek az Isten iránti határtalan szeretet élő bizonyosságai. A mai világnak nagyobb szüksége van rá, mint valaha, hogy olyan embereket lásson, akik életük teljes odaadásáig hitelt adtak az Úr szavának. Őrizzék meg az evangéliumi „kicsinyek” egyszerűségét, hisz csak azok tudnak behatolni a Lélek titkaiba. És sugározzák maguk körül a Krisztushoz tartozás örömét: így fog az Úr hívása eljutni a mai fiatalokhoz. Segítse őket mind-ebben a legtökéletesebben Istennek szentelt embernek, Krisztus Anyjának pártfogása és a Szentatya teljes szívből adott áldása.

A MEGKÖTÖZOTT MINDENHATÓSÁG

Nem elég, hogy Isten emberré lett, hogy a mindenek Ura szegénnyé lett: a Mindenható, a korlátlanul Szabad, a Végtelen, az Írás szava szerint „alávetette magát” és mindig újból aláveti magát teremtményének. Sőt nemcsak aláveti magát, hanem betű szerint foglya, rabszolgája lesz, mégpedig nemcsak egyszer, hanem a legkülönbözőbb alkalmakkor és a legváltozatosabb módon.

Amikor Isten örök Fia eljött hozzánk, megtehetette volna, hogy természetünket az első Ádámmal hasonlóan a földből vegye magára és életét a férfikkal kezdje, előjöhett volna közvetlenül a Teremtő kezéből, ahelyett, hogy a gyermekkor és ifjúság gyöngeségein keresztül lassan érlelődjék férfivá. Történhetett volna így is, ha így akarja. De nem: inkább vezekelve Ádám gyermekei között foglalt helyet és asszonytól született. Éppen ez vált botránykövé az első századok tévtanítói és minden idők szabadgondolkodói számára. Ennek a Máriából való születésnek elképzelése megrémítette őket, mint elviselhetetlen és hihetetlen dolog. És csakugyan: ez a hittitok a végtelen Isten csodálatos fogságának a kezdete. Születése előtti hosszú fogságára gondolok szeplőtelen Anyja méhében. Ott pihent emberi természetében az, aki Istenként jelen van mindenütt; ott pihent emberi lelkével, és bár

börtöne kegyelemmel teljes volt, mégis az első órától kezdve fájdalmasan tudatában volt fogságának és a fogság roppant terheinek.

Végre meglátja a napvilágot és szabad, — de csak azért, hogy egy másik börtönbe kerüljön. Az első, amit születésekor édesanyja cselekszik, élet-hossziglani fogságának példázata és képe: „Mária megszülte elsőszülöttjét, pólókba takarta és jászolba fektette” (Lk 2, 7). Azokban a déli országokban az újszülöttel másképpen bántak, mint ma nálunk. A gyermeket leplekbe csavarták, egészen úgy, mint a holttestet csavarták leplekbe és kötözték össze. Emlékeztek Lázár feltámasztására: amikor a csoda visszaadta életét, nem tudott mozogni, míg el nem távolították a halotti lepleket. „A halott kijött, keze és lába pólóval volt megkötözve. Jézus így szólt: Oldjátok ki őt és hagyjátok járni” (Jn 11, 44). Az Úr, aki ezt a csodát tette, gyermekkorában maga is így feküdt. Alávetette magát népe szokásainak és vallási előírásainak. Idáig Mária méhében pihent; most csak azért hagyta el ezt a szent börtönt, hogy anyja szerető keze újra megkötözze és megbilincselje, magaaakarta, vezeklő szolgaságban. Így feküdt hát a Mindenható, mint valami fából vagy kőből faragott élettelen kép a jászolban, vagy Mária keblén, a gyermekkor gyámoltalanságának és a mozgását akadályozó kötelékeknek kettős tehetetlenségében.

Ebben az állapotban mutatták meg őt a pásztoroknak. Így imádták a bölcsék, így mutatták be a templomban, így vette karjára Simeon, így menekült éjnek idején Egyiptomba; gyöngédlelkű édesanyja pedig imádván térdelt ennek a mély szolgaságnak titka előtt, amelyben megtartani magasztos anyai kötelessége volt. Így teltek el életének első hónapjai, s jöllehet lassacskán felnőtt és szétrepesztette kötelékeit, mégis csak lassan és fáradságosan tartott ifjúkora felé. Amikor egy pillanatra elővételezte küldetését és az írástudók között ült a templomban, anyjának gyengéd szemrehányása hamarosan visszaszólította; hazament vele és Józseffel, és „alávetette magát nekik” (Lk 2, 51). Azután atyja műhelyében dolgozott, még mindig nem a maga uraként, és harmincéves koráig egyetlen város szűk korlátaihoz volt kötve.

És amikor végre eljött az óra, amelyben el kellett hagynia szerény názáreti otthonát, akkor is — hogy úgy mondjam — a fogság törvénye alatt maradt, s az fokozódó súllyal nehezedett rá. Hiszen nem félelmetes, egyenesen ijesztő-e, hogy — mintegy nyilvános működésének előkészítéseként — most halálos ellensége kezébe adatik, kitéve a gonosz ellenség ostromának, ő, akit gyermekkorában édesanyja gyöngéd karja tartott fogva! A lázadó főangyal, aki nem akarta az alávetettséget, aki felütötte fejét Isten trónja ellen és alázuhant az égből — ő szerzett most hatalmat a testté lett örök Ige fölött, fölemeli és oda vezeti, ahová akarja. Magával viszi a szent városba és a templom párkányára állítja; felviszi egy magas hegyre, hogy a földön való korlátlan uralom csábító kilátásával ejtse meg. „Mi köze Krisztusnak Béliállal?” (2 Kor 6, 15). És mégis: Sátánnak ideiglenesen hatalom adatott a Mindenható fölött.

De Krisztus nyilvánosan tanítani kezd; most legalább már csak szabad lesz! Bizonyára; de most is ki van téve egy újabb fogság veszélyének, még hozzá legkomolyabb veszélyének. Mihelyt csodákat tesz és tanítványokat gyűjt maga köré, hozzátartozói fellépnek ellene és hatalmukba próbálják keríteni. „Amikor övéi ezt meghallották, mentek, hogy rátegyék kezüket; mert az a hír terjedt el róla, hogy megzavarodott” (Mt 3, 21). Amikor Názáretben prédikált, „a nép felkelt és erőszakkal megragadta; kiűzték a városan kívülre és fölvezették a hegyre, hogy letaszítsák” (Lk 4, 29). Máskor lelkesült hallgatói részéről fenyegette veszély: jöttek, hogy megragadják és erőszakkal királlyá tegyék (Jn 6, 15). Megint más alkalommal „az írástudók és farizeusok szolgálkat küldtek ki, hogy elfogják” (Jn 7, 32), végül pedig Heródes is rá akarta tenni kezét, hogy megölje (Lk 13, 31).

Végül eljött az idő, hogy meghaljon értünk. De önmagának ezt az áldozatát nem akarta anélkül meghozni, hogy előzőleg meg ne kötözzék. Úgy tett neki, hogy — az Egyház szavaival szólva — a bűnösök kezébe szolgáltatassák ki: „manibus tradi nocentium”. És most kérdem: mire való ez a módfeletti megaláztatás? Bizonyos, hogy vérét kellett ontania és meg kellett halnia; de a Gondviselésnek elég eszköz és út állt volna rendelkezésére, hogy engedje meghalni, anélkül, hogy a poroszlok és hóhérlegények hatalmába adja. Ő maga választhatta volna meg az isteni igazságosságnak való elégtétel útját-módját, elhárítva az emberi közreműködést. A történelemben azt olvassuk, hogy halálraítélt királyok visszautasították az ítéletnek a bakó általi végrehajtását és maguk hajtották azt végre magukon. Ne feledjük: nem kellett szükségszerűen alávetnie magát ennek a megaláztatásnak, hiszen mikor a poroszlok közeledtek hozzá, holtként estek a földre. És mégis tudjuk, hogyan vetette alá magát, hogyan kérdezte megindító szavakkal: „Mint gyilkos ellen, úgy vonultatok ki, kardokkal és dorongokkal, hogy elfogjatok? De ez a ti órátok és a sötétség hatalma” (Lk 22, 52-53).

Igy beszélt, és ezek a szavak közvetlen jele voltak a válogatott megaláztatások kezdetének, amelyek súlya alatt szenvedni és meghalni akart. Ő, akit csak az apostolok és az angyalok láttak, amint a Getszemániban mintegy présbefogva földre görnyedt és halálkínokat szenvedett, minden bizonnyal a magányban is véghezvihette volna ünnepi áldozatát, úgy, ahogyan elkezdte. De „az emberek kezébe” akart jutni; akarta fogadni az áruló undorító csókját, akarta kiszolgáltatni magát egy méltatlan papság lándzsás és kardos szolgáltnak, úgy akart meghalni, hogy a dühöngő néptömeg rángassa ide-oda, hogy könyörtelen hóhérlegények ökle, ostorcsapásai és kalapácsa sújtsa, börtönben senyedjen és bírói szék elé hurcolják, oszlophoz kötözzék és keresztre szegezzék, és végül, amikor a legrosszabbnak vége volt és lelke elszállt testéből, sietve eltemessék — igen, ez volt a legtöbb, amit barátai még megtehettek érte: sietve eltemetni egy szűk sziklasírban. Ó csodálatos, mélyen titokzatos intézkedése az Úrnak! A természet Istene, a mindenség Ura maga ölt testet, hogy szenvedjen és meghaljon ebben a testben. És

nemcsak ezt teszi: utolsó akar lenni az emberek között, lemond a tagjai fölötti szabad rendelkezésről, és csak azért szakad ki anyjának oltalmazó karjából, hogy kiszolgáltassa magát pogány zsoldosok önkényének.

De most már bizonyára végére jutottunk ezeknek a csodáknak — hiszen megrepesztette a sziklát! Feltámadott sírjából és felment a mennybe. Nagymessze van a földtől, biztonságban minden megszenteltentéstől, s a test és lélek, amelyet magára vett, amennyire csak teremtett természetnek ez lehetséges, résztvesz a Mindenható korlátlan szabadságában és függetlenségében. De nem, — még mindig nem hagyta el a szenvedés lehetőségének birodalmát. Úgyis kitaláljátok, mit akarok most mondani. Hát annyira szűkségletévé lett-e a fogság, hogy megint el tudna jönni a földre, azért, hogy — amennyire ez lehetséges — újból alávesse magát neki? Akkor értéket tulajdonít a teremtményei iránti engedelmességnek, hogy távozása előtt, éppen elárultatása estéjén, gondja volt rá, hogy halála után fogságát a világ végéig folytassa? Testvéreim, naponta szemünk előtt van a nagy igazság: teste és vére állandó csodáját rendelte látható színek alatt, hogy ezzel minden időközön át rámutasson a megkötözött Mindenhatóság titkára.

Vette a kenyeret, megáldotta és átváltoztatta testévé; vette a bort, hálát adott és átváltoztatta vérévé, és papjainak teljhatalmat adott, hogy ugyanazt tegyék, amit ő tett. Így tehát továbbra is bűnösök kezében van. Egy gyöngye, tudatlan, bűnös ember hozza létre a neki kölcsönzött papi hatalomnál fogva a Legfölségesebb jelenlétét. Szűk tabernákulumba rejti és bűnös népek osztja ki. Csak az imént tisztultak meg a halálos büntől, és megnyitják neki ajkukat; nemsokára megint a halálos bűn felé fordulnak, mégis befogadják szívükbe; a hiúság, önzés, nagyravagyás és büszkeség foltjai éktelenkednek rajtuk, mégis gondolkodás nélkül vendégül látják; könnyelműek, langyosak, világias gondolkodásúak, mégsem riadnak vissza attól, hogy maguknál üdvözöljék. Ő, hiszen még azok is, akik komolyabban igyekeznek, hideg szívvel és szórakozott elmével veszik magukhoz és hamvába fojtják a szeretetet, amely — ha megnyílnának neki — paraszával lángragyullasztaná őket. Így van ez legjobbjainkkal; hát akkor a legrosszabbak? Mit mondjak a szentségtörésekről? betéréséről olyan szívekbe, amelyek bocsánatot nem nyert súlyos bűnök szennyét hordják? a hallatlan megszenteltentésről, amikor időről-időre a hitetlenség még az Úr szent oltárához is közeledni merészel és istengyalázó módon birtokába keríti?

Látjuk, testvéreim: ha Istent egyszerűen mindenhatónak valljuk, akkor csak tökéletlen ismeretünk van róla. Az a Mindenható ő, aki mindenhatósága ellenére gyöngeséggel képes magát körülvenni és saját teremtményei foglyává lenni. Ha szabad így fejeznem ki magam: megvan az a felfoghatatlan hatalma, hogy hatalomfosztottá tudja tenni magát. Ha tökéletesen meg akarjuk ismerni Őt, akkor abba a gondolatvilágba kell elmélyednünk, amelyet az „Emmanuel” és a „Jézus” név sugall.

John Henry Newman